

Lieta C-375/23 [Meislev] ¹**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 13. jūnijs

Iesniedzējtiesa:*Højesteret (Dānija)***Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2023. gada 6. jūnijs

Prasītājs:

EN

Atbildētāja:*Udlændingenævnet***Pamattiesvedības priekšmets**

Strīds pamattiesvedībā ir par to, vai pastāvīgās uzturēšanās atļaujas atteikums, par kuru *Udlændingenævnet* (Ārvalstnieku lietu apelācijas padome, Dānija) informēja prasītāju EN 2018. gada 18. jūlijā, ir saderīgs ar Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā paredzēto “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzulu. Lietas dalībnieki piekrīt, ka tad, kad tika pieņemts lēmums par pastāvīgās uzturēšanās atļaujas atteikšanu, EN bija Dānijā likumīgi dzīvojoša Turcijas darba ņēmēja statuss un ka tāpēc viņš varēja izmantot neatkarīgās tiesības, kas izriet no “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzulas.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Højesteret (Augstākā tiesa, Dānija) ir nolēmusi saskaņā ar LESD 267. pantu lūgt Eiropas Savienības Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu par Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā paredzētās “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzulas interpretāciju.

¹ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

Pirmais jautājums, kas rodas šajā lietā, ir par to, vai stingrāku nosacījumu noteikšana, ar kādiem Turcijas darba ņēmējs var saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju dalībvalstī, ir jauns ierobežojums, uz kuru attiecas Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā noteiktā “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzula. Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, rodas jautājums, vai stingrākos nosacījumus par iepriekšējā laikposma ilgumu, kurā darba ņēmējam ir jābūt likumīgi dzīvojušam un strādājušam dalībvalstī (t. i., stingrākos laika nosacījumus), var uzskatīt par pamatotiem ar primāru vispārējo interešu apsvērumu un par samērīgiem, proti, vai šie nosacījumi ir atbilstoši izvirzītā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai uz valsts tiesību normām, kas paredz nosacījumus pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai dalībvalstī, attiecas “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzula, kas paredzēta 13. pantā 1980. gada 19. septembra Lēmumā Nr. 1/80 par asociācijas nodibināšanu, ko pieņēmusi Asociācijas padome, kura izveidota ar Nolīgumu, ar ko izveido asociāciju starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Turciju un ko 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses, un kurš Kopienas vārdā noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK?
2. Ja atbilde ir apstiprinoša, vai stingrāku laika nosacījumu noteikšanu pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai dalībvalstī (proti, stingrāku minimālo prasību noteikšanu attiecībā uz ārvalstnieka iepriekšējas uzturēšanās un nodarbinātības ilgumu šajā dalībvalstī) var uzskatīt par atbilstošu trešo valstu valstspiederīgo veiksmīgas integrācijas veicināšanai?

Savienības tiesības

Līguma par Eiropas Savienības darbību 45. panta 3. punkta d) apakšpunkts

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (Dokuments attiecas uz EEZ); 16. un 28. pants

Lēmums Nr. 1/80 (1980. gada 19. septembris) par asociācijas nodibināšanu, ko pieņēmusi Asociācijas padome, kura izveidota ar Nolīgumu, ar ko izveido asociāciju starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Turciju un ko 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses (Lēmums Nr. 1/80) (OV); 6. un 13. pants

Padomes Lēmums 64/732/EEK (1963. gada 23. decembris) par Eiropas Ekonomikas kopienas un Turcijas asociācijas līguma noslēgšanu (OV 1973, C 113, 1. lpp.).

Eiropas Savienības Tiesas spriedumi

Spriedums, 2022. gada 22. decembris, lieta C-279/21, X (EU:C:2022:1019, 30.–46. punkts)

Spriedums, 2019. gada 10. jūlijs, lieta C-89/18, A (EU:C:2019:580, 31.–34., 39., 40. un 45., 46. un 47. punkts)

Spriedums, 2010. gada 9. decembris, apvienotās lietas C-300/09 un C-301/09, *Toprak* un *Oguz* (EU:C:2010:756, 44. punkts)

Spriedums, 1995. gada 6. jūnijs, lieta C-434/93, *Bozkurt* (EU:C:1995:168, 19., 20. un 40. punkts)

Spriedums, 2011. gada 8. decembris, lieta C-371/08, *Ziebell* (EU:C:2011:809, 66., 68. un 69. punkts)

Spriedums, 2010. gada 7. oktobris, lieta C-162/09, *Lassal* (EU:C:2010:592, 32. un 37. punkts)

Spriedums, 2014. gada 10. jūlijs, lieta C-138/13, *Dogan* (EU:C:2014:2066, 38. un 39. punkts)

Spriedums, 2016. gada 12. aprīlis, lieta C-561/14, *Genc* (EU:C:2016:247, 51., 52., 56, 66. un 67. punkts)

Spriedums, 2017. gada 29. marts, lieta C-652/15, *Tekdemir* (EU:C:2017:239, 53. punkts)

Spriedums, 2018. gada 7. augusts, lieta C-123/17, *Yön* (EU:C:2018:632, 72. punkts)

Spriedums, 2021. gada 2. septembris, lieta C-379/20, *B* (EU:C:2021:660, 19.–35. punkts)

Spriedums, 2014. gada 16. janvāris, lieta C-378/12, *Onuekwere* (ECLI:EU:C:2014:13, 24. un 25. punkts)

Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra

Spriedums, 2008. gada 23. jūnijs, lieta 1639/03, *Maslov* pret Austriju.

Valsts tiesību normas

Nosacījumi pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai, kas bija spēkā 1980. gada 1. decembrī, kad Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā paredzētā “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzula stājās spēkā Dānijā, bija noteikti *bekendtgørelse nr. 196 af 23. maj 1980* (1980. gada 23. maija Dekrēts Nr. 196), kas bija pieņemts saskaņā ar tobrīd spēkā esošo *udlændingelov* (Dānijas Likums par ārvalstniekiem) (skat. *lovbekendtgørelse nr. 344 af 22. juni 1973* (1973. gada 22. jūnija Konsolidētais likums Nr. 344)).

Apstrīdētais lēmums par pastāvīgās uzturēšanās atļaujas atteikšanu tika pieņemts atbilstoši Likuma par ārvalstniekiem redakcijā, kāda tā lēmuma pieņemšanas laikā bija *lovbekendtgørelse nr. 412 af 9. maj 2016* (2016. gada 9. maija Konsolidētais likums Nr. 412), ar grozījumiem, 11. panta 3., 4. un 5. punktam.

2016. gada Likuma par ārvalstniekiem 11. panta 3., 4., 5. un 16. punktā ir paredzēti nosacījumi, ar kādiem var tikt piešķirta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, tostarp nosacījums, ka ārvalstniekam ir jābūt likumīgi dzīvojušam valstī vismaz sešus gadus (3. punkts) vai vismaz četrus gadus (5. punkts). Lai saņemtu pastāvīgās uzturēšanās atļauju, visiem ārvalstniekiem papildus nosacījumam par likumīgu uzturēšanos vismaz sešus gadus ir jāizpilda divi no četriem papildu nosacījumiem, kas saistīti ar integrāciju. Ja pamatnosacījumi un visi četri ar integrāciju saistītie papildu nosacījumi ir izpildīti, ārvalstnieks var saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju jau pēc četriem gadiem.

No *travaux préparatoires* par 11. punktu, kuri tika ieviesti ar *lov nr. 572 af 31. maj 2010* (**2010.** gada 31. maija Likums Nr. 572) un ar kuriem tika grozīti noteikumi par pastāvīgās uzturēšanās atļauju piešķiršanu, izriet, ka grozījumu mērķis bija nodrošināt skaidru saikni starp Likuma par ārvalstniekiem noteikumiem par pastāvīgās uzturēšanās atļaujām un ārvalstnieku integrāciju.

Attiecībā uz noteikumiem par pastāvīgās uzturēšanās atļaujām no tiesību akta priekšlikuma par turpmākiem grozījumiem Likuma par ārvalstniekiem 11. pantā, kuri tika īstenoti ar *lov nr. 572 af 18. juni 2012* (**2012.** gada 18. jūnija Likums Nr. 572), cita starpā izriet, ka pastāvīgās uzturēšanās atļauju piešķiršanas noteikumu galvenajam mērķim ir jābūt veicināt un nodrošināt labāku integrāciju Dānijā. Ierosinātie [un vēlāk pieņemtie] grozījumi nozīmēja to, ka prasība par uzturēšanos tika mainīta no četrus gadus ilgas uzturēšanās uz piecus gadus ilgu uzturēšanos un ka prasība par nodarbinātību tika palielināta no divarpus gadu pilna laika nodarbinātības no trim gadiem uz trīs gadu pilna laika nodarbinātību no pieciem gadiem. Minēto grozījumu mērķis bija stiprināt ārvalstnieka spēju elastīgāk organizēt savu integrācijas procesu.

Visbeidzot, no tiesību akta priekšlikuma par grozījumiem Likumā par ārvalstniekiem, kuri ieviesti ar *lov nr. 102 af 3. februar 2016* (**2016.** gada 3. februāra Likums Nr. 102), cita starpā izriet, ka ar tiem ir ierosināts iespēju saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju sašaurināt šādi: laika nosacījums par

likumīgu uzturēšanos būtu jāmaina uz sešiem gadiem, un prasība par nodarbinātību būtu jāsašaurina līdz prasībai par parastu pilna laika nodarbinātību divarpus gadus pēdējo trīs gadu laikā. [Minētais priekšlikums tika pieņemts.] Konkrētāk, laika nosacījums tika palielināts līdz sešu gadu likumīgas uzturēšanās ilgumam kā vispārējs noteikums visiem ārvalstniekiem, kuriem ir jāizpilda arī vairāki stingrāki pamatnosacījumi. Minētie pamatnosacījumi attiecas uz prasību par labu reputāciju un prasībām par dāņu valodas zināšanām un nodarbinātību. Turklāt pastāv izņēmums no vispārējā laika noteikuma par sešu gadu likumīgas uzturēšanās ilgumu, lai ārvalstnieki, kuri ir pierādījuši īpašu spēju un vēlmi integrēties Dānijas sabiedrībā, varētu saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju pēc vismaz četru gadu likumīgas uzturēšanās Dānijā. Uzskatāms, ka ārvalstnieks ir apliecinājis īpašu spēju un vēlmi integrēties Dānijas sabiedrībā, ja viņš(-a) papildus pamatnosacījumiem atbilst visiem četriem papildu nosacījumiem, kas attiecas uz integrāciju. Šie papildu nosacījumi attiecas uz kritērijiem, kas saistīti ar integrāciju, proti, pilsonisko līdzdalību, aktīvāku iesaistīšanos darba tirgū, noteiktu gada apliekamo ienākumu summu un īpaši labām dāņu valodas zināšanām. Šie nosacījumi ir vienlīdzīgi, un tādējādi katram ārvalstniekam pašam ir jāizlemj, kurus divus no četriem nosacījumiem viņš(-a) var pierādīt kā izpildītus.

Kopumā 2016. gada tiesību akta priekšlikums (skat. vispārīgo piezīmju 1.2. un 1.3. punktu) tika pamatots ar to bēgļu lielo skaitu, kuri šajā laikā ieradās Eiropā, un tas ietvēra vairākus priekšlikumus par konkrētu stingrāku nosacījumu noteikšanu patvēruma un imigrācijas jomā.

Šajā lietā ir būtiski tikai 2016. gada likumā paredzētie stingrākie nosacījumi, kas attiecas uz iepriekšējā perioda ilgumu, kurā darba ņēmējam ir likumīgi jāuzturas un jābūt nodarbinātam, nevis citi 11. pantā paredzētie nosacījumi.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 EN ir dzimis Turcijā un ir Turcijas pilsonis. 2013. gada 24. maijā viņam tika piešķirta uzturēšanās atļauja Dānijā, pamatojoties uz viņa laulību ar Dānijā dzīvojošu Dānijas pilsoni. EN 2017. gada 27. martā iesniedza *Udlændingestyrelsen* (Ārvalstnieku lietu pārvalde, Dānija) pieteikumu pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai. Tajā laikā EN bija darba ņēmēja statuss Dānijā, un uz viņu attiecās Asociācijas līgums, tostarp Lēmums Nr. 1/80.
- 2 Ārvalstnieku lietu pārvalde 2017. gada 10. novembrī atteica EN pastāvīgās uzturēšanās atļauju Dānijā, pamatojoties uz to, ka viņš neatbilda 11. pantā paredzētajam nosacījumam, ka viņam ir jābūt likumīgi un pastāvīgi dzīvojušam Dānijā vismaz sešus gadus. Ārvalstnieku lietu pārvalde cita starpā arī uzskatīja, ka EN neatbilst īpašajiem nosacījumiem, lai saņemtu pastāvīgās uzturēšanās atļauju tikai pēc četru gadu likumīgas uzturēšanās Dānijā.
- 3 EN 2017. gada 14. novembrī pārsūdzēja Ārvalstnieku lietu pārvaldes lēmumu atbildētājā iestādē *Udlændingenævnet* (Ārvalstnieku lietu apelācijas padome, Dānija). Lai pamatotu savu pārsūdzību, EN cita starpā norādīja, ka, būdams

Dānijā likumīgi dzīvojošs Turcijas darba ņēmējs, viņš ir aizsargāts pret viņa tiesiskās situācijas pasliktināšanos salīdzinājumā ar noteikumiem, kas bija spēkā 1980. gada 1. decembrī.

- 4 Ārvalstnieku lietu apelācijas padome 2018. gada 18. jūlijā atstāja spēkā Ārvalstnieku lietu pārvaldes 2017. gada 10. novembra lēmumu, cita starpā norādot, ka, lai saņemtu pastāvīgās uzturēšanās atļauju, EN bija jāatbilst Likuma par ārvalstniekiem (ar 2016. gada grozījumiem) 11. panta 3. punkta 1. apakšpunktā (likumīga uzturēšanās sešus gadus) un 11. panta 3. punkta 8. apakšpunktā (parasta pilna laika nodarbinātība divarpus gadus no pēdējiem trim gadiem) paredzētajiem nosacījumiem, bet viņš tiem neatbilda.
- 5 Lietas dalībnieki piekrīt, ka nosacījumi par iepriekšēju uzturēšanos un nodarbinātību, kas paredzēti 11. panta 3. punkta 1. un 8. apakšpunktā Likumā par ārvalstniekiem 2016. gada 9. maija Konsolidētā likuma Nr. 412 redakcijā ar turpmākiem grozījumiem, kas bija spēkā lēmuma pieņemšanas laikā, bija stingrāki nekā nosacījumi pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai, kuri bija spēkā 1980. gada 1. decembrī, kad Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā noteiktā “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzula stājās spēkā Dānijā.
- 6 EN 2018. gada 15. oktobrī vērsās *Københavnvs Byret* (Kopenhāģenas pilsētas tiesa, Dānija) ar prasību atcelt Ārvalstnieku lietu apelācijas padomes lēmumu, un lieta tika nodota *Østre Landsret* (Austrumu reģiona apelācijas tiesa, Dānija) izskatīšanai pirmajā instancē. Dānijas Austrumu reģiona apelācijas tiesa 2022. gada 2. februārī pasludināja spriedumu lietā, apmierinot Ārvalstnieku lietu apelācijas padomes iesniegto prasījumu par prasības noraidīšanu. EN 2022. gada 1. martā pārsūdzēja Dānijas Austrumu reģiona apelācijas tiesas spriedumu Augstākajā tiesā, prasot atcelt Ārvalstnieku lietu apelācijas padomes 2018. gada 18. jūlija lēmumu un lietu nodot atpakaļ atkārtotai izskatīšanai.
- 7 Ar Ārvalstnieku lietu pārvaldes 2020. gada 15. oktobra lēmumu EN uzturēšanās atļaujas termiņš tika pagarināts līdz 2026. gada 15. oktobrim. Minētajā lēmumā norādīts, ka uzturēšanās atļauja dod viņam tiesības strādāt un studēt Dānijā un ka tā piešķirta ar nosacījumu, ka viņam ir derīga pase.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 8 EN apgalvo, ka stingrāku laika nosacījumu noteikšana pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai Dānijā ir jauns darba ņēmēju pārvietošanās brīvības ierobežojums, uz kuru attiecas Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā noteiktā “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzula. Jauni nosacījumi pastāvīgās uzturēšanās atļaujas piešķiršanai esot jāuzskata par tādiem, uz kuriem attiecas “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzulas *ratione materiae* piemērošanas joma, jau tāpēc vien, ka LESD 45. panta 3. punkta d) apakšpunkts un atbilstošie agrākie Līguma noteikumi, kas bija spēkā, kad Dānija pievienojās Eiropas Kopienai, tieši nosaka, ka darba ņēmēju pārvietošanās brīvība ietver tiesības palikt dalībvalstī, ievērojot noteiktus nosacījumus, pēc nodarbinātības šajā dalībvalstī. Turcijas darba ņēmēji saskaņā ar

“atturēšanās no jebkādas darbības” klauzulu nevarot iegūt juridisku statusu, kas viņiem nav bijis jau “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzulas spēkā stāšanās brīdī vai ko viņi ieguvuši vēlāk [saskaņā ar citiem noteikumiem]. Tādējādi Turcijas darba ņēmēji nevarot atsaukties uz tiesībām palikt dalībvalstī pēc nodarbinātības beigām, paļaujoties uz īstenošanas aktiem, kurus pieņēma Eiropas Komisija un kuri ir spēkā tikai attiecībā uz ES darba ņēmējiem un/vai ES pilsoņiem. Tomēr Turcijas darba ņēmējiem tiesības pastāvīgi izturēties dalībvalstī varot izrietēt no “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzulas kopsakarā ar LESD 45. panta 3. punkta d) apakšpunktu un valsts tiesību normām, kas jau bija pieņemtas un bija spēkā ne tikai attiecībā uz ES darba ņēmējiem, bet arī uz Turcijas darba ņēmējiem laikā, kad attiecīgajā dalībvalstī stājās spēkā Lēmums Nr. 1/80.

- 9 EN turklāt apgalvo, ka stingrāku laika nosacījumu noteikšana pastāvīgās uzturēšanās atļaujas piešķiršanai neesot atbilstoša, lai izpildītu prasību par primāru vispārējo interešu apsvērumu, uz ko atsaucas Imigrācijas lietu apelācijas pārvalde, proti, nodrošināt trešo valstu valstspiederīgo veiksmīgu integrāciju. Stingrāki laika nosacījumi pastāvīgās uzturēšanās tiesību iegūšanai pēc būtības esot piemērojami Turcijas pilsoņiem, kuri jau likumīgi uzturas un strādā attiecīgajā dalībvalstī. Tādējādi stingrāku laika nosacījumu noteikšana esot tikai izpausme tam, ka, lai Turcijas darba ņēmējs varētu saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļaujas privilēģiju, ir jābūt izpildītam nosacījumam par “uzturēšanos vēl ilgāku laikposmu” un “nodarbinātību vēl ilgāku laikposmu”. Turcijas darba ņēmēja iepriekšējas uzturēšanās un nodarbinātības ilgums varot kalpot par mērauklu tam, kādu integrācijas pakāpi darba ņēmējs ir sasniedzis konkrētā brīdī. Tomēr laika nosacījumi pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai nevarot kalpot par līdzekli veiksmīgas integrācijas nodrošināšanai. Gluži pretēji, pastāvīgās uzturēšanās atļauja veicinot sociālo kohēziju un radot sajūtu, ka persona ir pilnvērtīga uzņēmējas dalībvalsts sabiedrības daļa. Tādējādi mērķi veicināt un nodrošināt veiksmīgu integrāciju vislabāk varot sasniegt, piešķirot pastāvīgās uzturēšanās atļauju pēc iespējas drīzāk.
- 10 Imigrācijas lietu apelācijas pārvalde apgalvo, ka uz iespējas saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju sašaurināšanu, nosakot iepriekšminētās prasības par uzturēšanos un nodarbinātību, neattiecas Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā noteiktais ierobežojuma jēdziens. Tas tā esot tāpēc, ka, pirmkārt, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanas nosacījumi neattiecas uz nosacījumiem par piekļūvi nodarbinātībai, kas piemērojami Turcijas darba ņēmējiem 13. panta izpratnē, un tādējādi neietekmē viņu situāciju, un, otrkārt, Lēmumā Nr. 1/80 paredzētās Turcijas darba ņēmēju tiesības uzturēties dalībvalstī ir tikai papildinājums tiesībām īstenot likumīgu nodarbinātību un nevar tikt attiecinātas uz turpmāku uzturēšanos dalībvalstī. Imigrācijas lietu apelācijas pārvalde uzskata, ka Turcijas darba ņēmēju tiesības saskaņā ar Lēmumu Nr. 1/80 nevar salīdzināt ar ES pilsoņu tiesībām brīvi pārvietoties.
- 11 Pat ja stingrāku uzturēšanās un nodarbinātības prasību noteikšanu nekā tās, kas bija spēkā tolaik, varētu uzskatīt par jaunu ierobežojumu, uz kuru attiecas

13. pants, šīs prasības jebkurā gadījumā esot piemērotas, lai kalpotu interesēm par trešo valstu valstspiederīgo veiksmīgu integrāciju Dānijā. Uzturēšanās un nodarbinātības prasības esot piemērotas, lai kalpotu abu veidu interesēm, jo šo prasību mērķis esot nodrošināt, ka prasītājam, kas vēlas saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju Dānijā, vispirms ir jāpierāda, ka viņš ir labi integrējies un darbojas kā aktīvs pilsonis Dānijas sabiedrībā, tostarp vairākus gadus likumīgi dzīvodams un strādādams Dānijā.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 12 Saskaņā ar Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Toprak* un *Oguz* (44. punkts) uz uzturēšanās atļauju piešķiršanas nosacījumu izmaiņām attiecas Lēmuma Nr. 1/80 13. pants, “ciktāl šādas izmaiņas ietekmē [...] darba ņēmēju no Turcijas [...] situāciju”.
- 13 Jaunākajā judikatūrā Tiesa tā vietā ir izmantojusi formulējumu, saskaņā ar kuru izšķirošais faktors ir tas, vai jauna valsts pasākuma 13. panta izpratnē “mērķis vai sekas būtu tādas, ka Turcijas pilsoņa darba ņēmēju pārvietošanās brīvība attiecīgās dalībvalsts teritorijā tiek pakļauta stingrākiem nosacījumiem nekā tie, kas viņam bija piemērojami brīdī, kad šajā dalībvalstī stājās spēkā šis lēmums” (šajā nozīmē cita starpā skat. Tiesas sprieduma lietā C-279/21, X, 30. punktu).
- 14 Turklāt cita starpā sprieduma *Bozkurt* 19. un 20. punktā un sprieduma *Ziebell* 66. punktā Tiesa nosprieda, ka EKL 39., 40 un 41. pantā ietvertie principi, ciktāl tas ir iespējams, ir jāattiecina arī uz Turcijas pilsoņiem, kuriem ir tiesības atbilstoši EEK un Turcijas asociācijai.
- 15 Tomēr tajā pašā laikā sprieduma *Ziebell* 68. punktā Tiesa arī atzina, ka šāda principu, kas ir ES tiesībās garantētās pārvietošanās brīvības pamatā, attiecināšana var tikt pamatota tikai ar mērķi pakāpeniski nodrošināt Turcijas darba ņēmēju pārvietošanās brīvību, ko paredz EEK un Turcijas asociācija, kā tas noteikts Asociācijas līguma 12. pantā, kas apstiprina, ka šīs asociācijas pamatā esošais mērķis pēc būtības ir tikai ekonomisks. No tā saskaņā ar sprieduma *Ziebell* 69. punktu izriet, ka plašāks mērķis nodrošināt, ka Savienības pilsoņi var īstenot primārās un individuālās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, kuras (skat. it īpaši Tiesas sprieduma lietā C-162/09, *Lassal*, 32. un 37. punktu) ir Uzturēšanās direktīvas pamatā, nav attiecināms uz Lēmumu Nr. 1/80.
- 16 Tiesa sprieduma *Bozkurt* 40. punktā arī nosprieda, ka gadījumā, ja nav īpašas tiesību normas, kas Turcijas darba ņēmējiem piešķirtu tiesības palikt dalībvalsts teritorijā pēc nodarbinātības tajā, Turcijas pilsoņa uzturēšanās tiesības, kas netieši, bet noteikti ir garantētas Lēmuma Nr. 1/80 6. pantā kā likumīgas nodarbinātības sekas, beidz pastāvēt, ja attiecīgā persona kļūst pilnīgi un pastāvīgi darbnespējīga.
- 17 Tomēr Tiesai, šķiet, nav bijusi iespēja izvērtēt, vai stingrāku nosacījumu noteikšana pastāvīgās uzturēšanās atļaujas iegūšanai ir jauns ierobežojums, uz

kuru attiecas Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā paredzētā “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzula.

- 18 Ņemot vērā iepriekš minēto, Augstākā tiesa lūdz Tiesu noteikt, vai tādas valsts tiesību normas kā pamattiesvedībā izskatāmās, kuras paredz jaunus un stingrākus nosacījumus pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai dalībvalstī, ir jauns ierobežojums, uz kuru attiecas Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā paredzētā “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzula.
- 19 Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, ir svarīgi noteikt, vai šis ierobežojums ir pamatots ar primāru vispārējo interešu apsvērumu, vai tas ir atbilstošs, lai sasniegtu izvirzīto leģitīmo mērķi, un vai tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šā mērķa sasniegšanai (skat. it īpaši Tiesas spriedumu lietā C-279/21, X, 35. punkts).
- 20 Attiecībā uz jautājumu par to, kā valsts tiesību normas, kas veido jaunu ierobežojumu, samērīgums ir jāvērtē Lēmuma Nr. 1/80 13. pantā paredzētās “atturēšanās no jebkādas darbības” klauzulas kontekstā, pastāv plaša Tiesas judikatūra (skat. it īpaši spriedumus *Dogan*, 38. un 39. punkts, *Genc*, 51. un 52. punkts un 66. un 67. punkts, *Tekdemir*, 53. punkts, *Yön*, 72. punkts, spriedumu lietā C-89/18, A, 31. un 34. punkts un 45., 46. un 47. punkts, spriedumu lietā C-379/20, B, 19.–35. punkts, un jaunāko spriedumu lietā C-279/21, X, 30.–39. punkts).
- 21 Tādējādi Tiesa ir nospriedusi, ka veiksmīga integrācija var būt primārs vispārējo interešu apsvērums saistībā ar Lēmumu Nr. 1/80 (skat. spriedumu *Genc*, 56. punkts).
- 22 Tomēr Tiesai nav bijusi iespēja izvērtēt, vai stingrākus pagaidu nosacījumus pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai, proti, nosacījumus, kas attiecas uz Turcijas darba ņēmēja iepriekšējās uzturēšanās un nodarbinātības ilgumu attiecīgajā dalībvalstī, var uzskatīt par piemērotiem, lai sasniegtu izvirzīto leģitīmo mērķi.
- 23 No vienas puses, no sprieduma *Lassal* 32. punkta, lasot to kopsakarā ar tā 37. punktu, izriet, ka pastāvīgās uzturēšanās tiesības ir vienlaikus privilēģija, kas var tikt pakļauta nosacījumam un tādējādi izmantota kā atlīdzība par efektīvu integrāciju, un līdzeklis veiksmīgas integrācijas nodrošināšanai. Tāpat Tiesa sprieduma *Onuekwere* 24. un 25. punktā ir atzinusi abus pastāvīgās uzturēšanās tiesību aspektus. Tādējādi varētu secināt, ka, tā kā pastāvīgās uzturēšanās tiesību piešķiršana pati par sevi ir klasificējama kā piemērots līdzeklis, lai nodrošinātu darba ņēmēja veiksmīgu integrāciju, laika ierobežojums attiecībā uz iespēju saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju ir uzskatāms par tādu, kas ir pretrunā mērķim nodrošināt veiksmīgu integrāciju.
- 24 No otras puses, prasība par uzturēšanos uzņēmējā valstī noteiktu laiku parasti tiek atzīta par faktoru, kas ietekmē personas integrācijas pakāpi dzīvesvietas valstī un līdz ar to arī personas aizsardzības pakāpi pret uzturēšanās tiesību zaudēšanu un

izraidīšanu (skat. it īpaši Uzturēšanās direktīvas 16. un 28. pantu, Lēmuma Nr. 1/80 6. pantu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru par aizsardzību pret izraidīšanu saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantu, cita starpā spriedumā *Maslov* pret Austriju).

- 25 Tāpēc Augstākā tiesa lūdz Tiesu noteikt, vai stingrāku laika nosacījumu noteikšanu pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai, kā tas ir šajā lietā, var uzskatīt par piemērotu, lai veicinātu trešo valstu valstspiederīgo veiksmīgu integrāciju.
- 26 Iepriekš minētā judikatūra sniedz pietiekamas interpretācijas norādes, lai Augstākā tiesa pati varētu veikt konkrētu izvērtējumu par to, vai laika nosacījumi pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai Dānijā, proti, uzturēšanās un nodarbinātības prasības, *pārsniedz to, kas ir nepieciešams mērķa sasniegšanai* (skat. neseno Tiesas spriedumu lietā C-279/21, X, 39.–46. punkts).